

# SLOVENSKA ZEMLJA

Glasilo slovenskega kmečko-delavskega ljudstva

Leto II.

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Trnovski pristan 14/I. — Tisk J. Blasnik nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren: L. Mikuš. — Kdor želi, da mu neobjavljen rokopis vrnemo, naj priloži znamke za poštino. — Naročnina mesečno Din 3.—, četrtletno Din 9.—, letno Din 36.—. — Čekovni račun št. 16.782. — Plača se lahko tudi v nerabljenih poštinih znamkah. — Oglasi po dogovoru. — Za konzorcij: izdajatelj in urednik Pavel Kreutzer v Ljubljani.

Štev. 2.

Stane Lubienski:

## Dve poti politike

Vsako gibanje, ki korenini v ljudstvu, ima do neke meje svojo življenjsko moč in upravičenost. Vsa ljudska gibanja nastajajo iz gospodarskih, socialnih ali pa narodno-političnih vzrokov.

Gospodarske razmere povzročujejo določeno politično gibanje tedaj, če je splošen življenjski položaj prebivalstva nevzdržen, torej v časih velikih gospodarskih stisk ali preobratov. V tem primeru je lahko kriv tudi splošen mednarodni gospodarski položaj, torej svetovna proizvodnja in prodajna kriza (kakršno doživljamo sedaj), ali pa slabe trgovske pogodbe posameznih držav s svojimi sosedi, ki so glavno odjemališče pridelkov in izdelkov prizadete države. Zaradi padca kupne moči širokih slojev prebivalstva nastane splošno obubožanje in nezadovoljstvo, ki se prej ali slej izcimi v politično gibanje s čisto gospodarskim ozadjem, ki daje že obstoječim političnim tvorbam novih pobud.

Vsako tako gibanje je torej ozko povezano z življenjskimi pogoji ljudstva in se tudi umiri, čim so odstranjeni vzroki. Zato so tudi nosilci takih gibanj večinoma delovni stano- vi: kmetje, delavci, obrtniki in trgovci, ker so ti najbolj prizadeti od splošne gospodarske stiske.

Politično gibanje s socialnim ozadjem pa ima dvojni vzrok. V kolikor ni tako gibanje povzročeno od že omenjene gospodarske stiske, ima svoj vzrok v slabi socialni zakonodaji in poslabšanju splošnih socialnih razmer določene države, v kateri tenke plasti izkoriščevalcev izrabljajo delovno moč prebivalstva v taki meri, da široke množice nimajo niti toliko, kolikor jim je za najskromnejše življenje potrebno. Tako socialno politično gibanje traja

dlje in se v kapitalističnih državah ne da odpraviti brez temeljitih reform.

Tretje vrste politično gibanje je tisto, ki ima narodno vprašanje za ozadje. To so predvsem gibanja narodnih manjšin, ki se upirajo vstopu v tuje narodnih narodih, ali pa nastanejo tedaj, kadar je država sestavljena iz več pogodbjenikov, četrto sorodnih, toda kulturno, narodno in gospodarsko samostojnih (n. pr. Angleška—Irska, Češko—Slovaška, Poljska—Ukrajina).

Večkrat imajo taka gibanja svoj vzrok v preobljudenosti tiste dežele, na pr. v Italiji, Japonski in Nemčiji. Pogosto pa povzroča taka gibanja splošno nezadovoljstvo ljudskih množic do vladavine, ki so jim vsiljene od maloštevilnih ljudi, n. pr. fašizma, diktature itd.

Sedanje ljudsko gibanje v naši državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, prav za prav pa Srbijancev, Hrvatov, Srbov prečanov in Slovencev, pa izvira iz gospodarskega, socialnega in narodnega vzroka.

Za dosego določenih političnih ciljev imamo na izbiro dve poti. Eno je politika malih skupin in organizacij, vezana na določeno ozemlje, drugo je politika večjih vsedržavnih skupin. Eno in druga imata svojo upravičenost, toda uspeh je različen.

Pri nas, kjer se še zmerom bori-

mo za gospodarsko in socialno izboljšanje, se more z uspehom uveljaviti le politika velikih skupin. To dejstvo so nekateri spoznali že ob nastanku države, ko

so ustanovili razne vsedržavne stranke. Tudi druge, na eno ozemlje in en narod vezane skupine so to sprevidele. Tako so nastale razne zveze in zajednice, n. pr. Kmečko-demokratska koalicija, v katero so vstopile Hrvatska seljačka stranka, samostojni demokratje, federalisti z dr. Trumbićem na čelu in slovenski kmetijci. Podobno sta se dr. Korošec in dr. Spaho pridružila radikalom. S prestopom slovenskih kmetijcev (razen dr. Kukovca) in slovenskih samostojnih demokratov v 6. januarske vode in pozneje v J. N. S., je nastala v kmečko-demokratski

koaliciji nekaka praznina z ozirom na nas Slovence. Toda 5. maja lanskega leta smo Slovenci to vrzel izpopolnili in gospod dr. Maček, vodja kmečko-demokratske koalicije, nas je priznal kot tretji, torej slovenski in samostojni del te politične tvorbe.

Kdor tega ne vidi ali o tem dvomi, mu je potrebno še precej politične šole. Mi seveda gremo preko njega in preko vseh, ki v sedanjem zgodovinskem trenutku še zmerom ne morejo ločiti prave poti od neprave.

## Vprašanje šolskih knjig in učil

To vprašanje je stopilo sedaj odločno na dnevni red. Prav za prav je žalostno poglavje, da se bojujemo v državi, ki pravimo o njej, da je „narodna“, za slovenske knjige in učila, pri čemer sami nismo brez krivde. V „Slovenču“ je dne 16. in 17. januarja profesor Šolar pravilno povedal, da so se slovenski profesorji pred vojno bolj brigali za slovenske učne knjige kakor po vojni. In tako se je zgodilo, da so zaradi nedostatka slovenskih knjig uvažali sami srbskohrvatske knjige, ki jih je danes na naših srednjih šolah približno na vsakem zavodu od 12 (v Celju) do 33 (v Kočevju).

Drug vzrok je pogosta izprememba učnih načrtov, ko se vsak čas delajo poskusi. Dejstvo je to, da se pri nas vprašanja vzgoje in pouka obravnavajo površno, ne da bi pri tem sodelovali predvsem starši in šolniki, ampak nas osrečujejo z različnimi novostmi uradniki, ki vse presoja s stališča Belgrada in svojih koristi. In tukaj smo pri jedru vprašanja.

Glavni krivec je napačni sistem, ki hoče vse izenačiti kakor v kakšni tovarni, kjer se dela

s strojem kos za kosom enako. Zenačevanje je doseglo vrhunec 1929. leta, ko se je z zakonom o monopolizaciji šolskih knjig in učil uvedla enoličnost vseh učbenikov, ki naj jih izdaja država na osnovi učnih načrtov, ki so bili izdelani po enotnem načelu za vse šole. Ne glede na gospodarsko škodo, ki bi jo imela slovenska podjetnost (tiskarne, delavstvo, knjigotržci in knjigovezi), dela monopol, kakor je zamišljen, silo slovenskemu jeziku in slovenski omiki.

Navajalo se je, da hoče monopol odpraviti izkoriščanje prebivalstva po zasebnih založnikih, ki so vsak hip metali na trg nove knjige, in da je treba enotnosti v jugoslovanski smeri. Ne zanikujem, da bi ponekod ne bilo izkoriščanja, deloma velja tudi za Slovenijo, da so bile učne knjige predrage. Toda — kdor pozna našo državno upravo, lahko pričakuje z vso gotovostjo, da ta monopol ne bo pocenil učnih knjig, ampak jih podražil in njih kakovost poslabšal, v čemer so nam že dokaz monopolizirani zvezki. Na drugi strani je pa tudi pokazala praksa, da pomeni „jugoslovanska smer“ pri današnjem stanju uprave za-

Vekoslav Štampar.

## Več pozornosti našemu kmetijstvu

Po naukih matematičnega zemljepisja zavzema naša zemlja poleg Venere ugoden položaj v skupini planetov okrog sonca, ki je glavni vir vse toplote in življenja. Zaradi tega ugodnega položaja je bila zemlja kot planet rodna mati vseh živih bitij, po obdelovanju pa je postala tudi krušna mati kulturnega in duševnega človeka. Iz razmerja človeka do matere zemlje so izšli vsi idealni pojmi o domovini in človečnosti, vsi materialni pojmi o zasebni lastnini, kakor tudi socialni pojmi o družbenem redu, o državi in pravni ureditvi. Razmerje človeka do zemlje hraniteljice je bilo tedaj temelj, na katerem se je zgradila vsa uredba človeške družbe; bilo je izhodišče

duhovne kulture človeka, njegove morale, etičnih načel, umetnosti in omike sploh.

Kakor fizični pojavi temelje na osnovi premikanja in dela, tako tudi spori človeštva ne bodo rešeni vse dotlej, dokler se spet ne uredi osnovni temelj ljudskega obstoja, razmerje človeka do zemlje in gospodarstva. Vzrok današnje gospodarske stiske je v neurejenih odnosih človeka do zemlje in v perečih kmetijsko-gospodarskih vprašanjih.

Čeprav se še danes vrši na zemlji boj človeškega razuma, srca in duha s surovo materijo, vendar prehaja polagoma človek na pot, ki mu je bila namenjena že od začetka. Nehava biti sam zase in postaja čim

dalje bolj sestavni del celotne človeške družbe. Po naravnih zakonih se vse stvarjenje neprenehoma razvija in izpopolnjuje, da se more vzdržati pri življenju. To je zakon razvoja.

Vzporedno z drugimi vedami se je tudi kmetijska veda v mnogočem izpopolnila. V Ameriki že zdavnaj orjejo s traktorji, sejejo z električnimi sejalniki in se uspešno bojujejo proti škodljivcem koristnega rastlinstva. Na posestvu Gigant ob reki Donu v Rusiji, kjer orjejo po 80 km dolge brazde, pa so sejali kar z aeroplanom. Rusu Ivanu Vladimiroviču Mičurinu se je posrečilo vzgojiti nove sadne vrste, ki kljubujejo vsem podnebnim in vremenskim neprilicam dosedaj pustih severnih pokrajin. V Italiji je državna uprava izdala velike vsote denarja za pospeševanje žitnega pridelka, kar ji je pridelalo milijardne vsote, ki bi jih sicer morala izdati za uvoz žita iz

drugih držav. Še celo prej pasivna Avstrija je svojo kmetijsko proizvodnjo spravila na tako višino, da se more za silo sama prehranjevati.

Če pa pogledamo, kaj smo za razvoj kmetijstva napravili v svoji agrarni državi, moramo na žalost ugotoviti, da nismo storili tega, kar bi bili morali. Pogrešamo marsičesa, kar bi bilo v prid kmetijstvu, n. pr. zakona o kmečkih zbornicah, uredbe za starostno zavarovanje kmetov, zakona za kmečko delavstvo, uredbe za obvezno koristno delo itd. Najbolj hudo pa je, da se celo obstoječi zakoni ne izvajajo, n. pr. zakon o pospeševanju kmetijstva; da pa bi posnemali razvoj kmetijstva v drugih državah, na to niti ne mislimo. Gorje narodu, ki ne sledi toku časa in večnim zakonom narode ali se celo skuša razvoju stvarstva trdovratno upirati. Zapisan je neizprosni poginu. (I)

postavljanje in izrivanje slovenstva: našega jezika, naše književnosti in naše samobitnosti. Konkurza za sestavo učnih knjig, n. pr. za materinski jezik, se nanašata na učne načrte, ki so sestavljeni za srbske šole, a ne za naše; zato se zapostavlja in zanemari slovenščina, ki se imenuje: narečje, čeprav je prav tako književni jezik kakor srbskohrvatski. Sploh se ne obravnava pouk slovenščine v posebnem učnem načrtu, kakor bi to moralo biti, ampak kot nekaj privesek srbskohrvatskemu jeziku in njegovi književnosti; odtod potem zahteva po nekakšni „srbskohrvatsko-slovenski slovnici“, ki je nikdar ni bilo in je ni, ker ima vsak jezik svojo slovnico.

Že „Slovenija“ je dne 10. januarja pravilno pisala, da je korenina zla v učnih načrtih, ki so bili izdelani v zadnjih letih, in da moramo zahtevati isto stališče za slovenščino v Sloveniji brez vsakih izjemnih določb, kakršno velja za srbskohrvatski jezik v drugih delih države. Ustavna določba državnega jezika „srbskohrvatsko-slovenski“ ni jasna, ampak bi moralo biti „srbskohrvatski“ in „slovenski“, pri čemer se razume, da je „slovenski“ za Slovenijo. Že Protičev načrt ustave iz 1920. leta je pri nas poleg srbohrvaščine pripuščal kot uradni jezik tudi slovenščino, torej nekakšno milost; toda zato je pa vendar obenem dovoljeval, da se morejo stranke kakor tudi javni organi v Sloveniji obračati do državnih oblasti tudi v „slovenskem narečju“ (člen 5).

Zakon o monopolizaciji šolskih knjig in učil je določal, da se mora začeti izvajati najkasneje do konca decembra 1929. leta. V resnici se je

pa začel šele z Jevtičevno vlado pod prejšnjim prosvetnim ministrom. Ako je dejalo „Jutro“ dne 10. januarja, da ga J. N. S. ni izvajala, je to res; toda na drugi strani se je prav pod avtoritarno vladavino, ki jo je zagovarjala in bila njena opora predvsem J. N. S., posebno začelo zamenjavanje in izpodrivanje slovenščine na vseh področjih državne uprave, n. pr. pri pošti, železnici, davčnih uradih, da ne govorim o šolstvu, kjer je bila afera s slovenskimi čitankami pravi kulturni škandal.

Res bi se dalo vprašanje razpisa za šolske knjige na osnovi zakona o njih monopolizaciji odpraviti s „po-tezo enega peresa“. kakor je zapisalo „Jutro“ v navedeni številki; toda ne pozabimo, da se zenačenje šolskih učbenikov, oziroma šolstva sploh šteje med državne potrebe, ki se morajo izvesti, to je samo člen v celotni verigi: logičen nasledek napačne misli.

Centralizem, kakor se je pri nas uvedel, mora roditi zenačenje ali unitarizem. Odpravimo vzrok in odpravljen bo njegov nasledek.

Zato pa moramo hoditi načelno in dosledno pot; vsako polovičarstvo vodi v nedogledno zmešnjavo in škodo. Ker smo Slovenci v Jugoslaviji državni narod s svojo zgodovino in s svojim izročilom, s svojim jezikom in s svojo omikanostjo, nam gre brezpogojno pravica, da o svojem šolstvu odločamo sami, pri čemer se zavedamo, da smo v skupni državi s Hrvati in Srbi. Prav posebno v šolstvu odklanjamo škodljivi centralizem in z njim združeni unitarizem, ker tu se oblikuje in izobražuje duh, ki ne prenaša spon, ampak hoče biti svoboden.

L r.

## Za demokracijo se je treba bojevati

Ob smrti kralja Jurija V. se spominjamo angleške ustavnosti in demokracije. V Evropi imamo demokratske države ali republike ali reprezentativne monarhije. Takšna monarhija je Angleška, kjer je kralj predstavnik (reprezentant) države, vladar pa dejanski narod s svojim parlamentom, iz katerega je vzeto vsakokratno ministrstvo. Anglija nima ustave v našem pomenu besede, ker nekateri deli niti napisani niso; vendar sta tukaj izročilo in čut svobode tako močna, da nadomeščata z uspehom vse papirne paragrafe. Dolgo je trajal boj za uveljavljenje narodne volje proti samovoljstvu kraljev: začel se je v početku 13. stoletja in bil v osnovi končan proti koncu 17. stol., a se pozneje nadaljeval, dokler ni dobila ustava današnje oblike. Vrhunec je dosegel sredi 17. stoletja z usmrčitvijo tedanjega kralja Karla I. Za ustavnost so se bojevali plemiči in meščani, a jo izvedli za vse državljane. Anglija ima n. pr. aktivno in pasivno volilno pravico tudi za žene; značilno pa je, da je nižja duhovščina vseh ver izločena iz parlamenta.

Čut svobode se kaže tudi v tem, kako znajo vladati Angleži druge narode. Za primer navajamo Irsko in Škotsko. Veliko so zagrešili Angleži v preteklosti nad katoliškim prebivalstvom Irske. Po stoletnih bojih so dosegli Irce v najnovejšem času popolno svobodo, da priznavajo samo skupnega vladarja, a še to je omejeno tako, da člani irskega parlamenta ne prisegajo vdanosti kralju, kakor je bilo prvotno ustanovljeno. — Škotska je združena z Angleško, vendar ima nekaj svoje zakonodaje in uprave s posebnim državnim tajnikom. Škoti so pa začeli gibanje za še večjo svobodo: radikalna struja želi imeti popolno samostojnost po primeru Irske; zmernjša struja bi se zadovoljila s samoupravo po zgledu Ulstra (Severne Irske, ki ni hotela biti združena z ostalo Irsko, ker ima danes po večini protestantsko prebivalstvo). Angleška vlada ne dela težav temu gibanju, ne preganja njegovih somišljenikov.

## Glas iz celjskega okraja

(Konec.)

Zato, dragi kmetje in delavci, delajmo za svojo politično svobodo, da nas ne požre kak star strankarski zmaj. Bodimo čuječi: če je ena sestra ustanovila organizacijo

„pof“, ustanovi druga lahko z enakim namenom organizacijo „Paf“.

Sploh se moramo malo bolj pobri-gati za organizacije, ki so jih ustanovili razni osrečevalci ljudstva in tudi

za združništvo. Združništvo, kakršno so nam vsilili razni gospodje, je precej srednjeveška cokla. Tako združništvo bo ubilo vso samostojnost poedinca, oviralo napredek in svobodo gospodarstva. Tako združništvo, s katerim voditelji le kmečki in delavski stan strahujejo ter ob svobodo spravljajo, ni vredno nič in zagovorniki takega združništva so naši nasprotniki. Čemu pa ti gospodje, ki združno solidarnost in enakost v nebo povzdigujejo, sami ne napravijo zadruge, v kateri bi vsi enako delali, služili in živeli? Njim to ne diši in zadruge naj bodo le za nas, ki naj živimo kot živina na paši pod pastirskim nadzorstvom.

Nekateri teh gospodov nam tudi pravijo, da politika ni za kmeta in da kmet od politike ničesar nima. V resnici je pa politika za kmeta najvažnejša; zakaj brez dobre politike ni dobrega gospodarstva. Saj vendar vidimo in čutimo, kako je slaba politika ubila cene kmečkim pridelkom tako, da kmet ne more več živeti. Kar računajmo, kako je. Prvovrstna goveja živina se prodaja kg žive teže po tri dinarje, kar je manj kakor stane ¼ kg sladkorja. Drugovrstna je po dva dinarja, kolikor stane ¼ litra petroleja, živina tretje vrste se pa prodaja kg žive teže po en dinar in za en dinar dobi kmet škatlico vžigalic. Vprašam vas: Kdaj smo imeli take cene in kakšne so cene na svetovnih trgih? Vse to je zasluga tistih nesposobnih in protikmečkih politikov, ki niso znali skleniti pametnih trgovskih pogodb s sosednimi državami. Zato pa vidite dandanes na naših sejnih samo mršavo živino, obupane kmete, sramotne cene, prazne trgovine in mrtvo kmečko življenje, ker še po najnižjih cenah ni kupčij. Kaj pomaga potem, če strokovni učitelji uče kmeta živino rediti. Bolj potrebno bi bilo poslati poučiti, po kakšnih cenah mora danes kmet sploh živino rediti.

S svinjami ni nič boljše kakor z govejo živino. Če prodamo debelo

svinjo, da se v klavnici zakolje, stanejo klavniške pristojbine eno desetino prašiča, davek pobere pa dve desetini. Če pojde tako naprej, bomo kmalu na polovico delili. Slišimo pa, da govore nekateri še o trošarini pri domači kolini po laškem zgledu. Naposled bo moral biti kmet še vesel, če bo pri kolini vsaj svinjsko glavo odnesel.

Kmečka zaščita je tudi izmed tistih stvari, ki nam jih v najlepših barvah slikajo kot veliko srečo. Čudim se le, če kdo med kmeti temu verjame. Vsa kmečka zaščita je za nas toliko vredna, kakor vreča zlata na dnu morja ali pa kup naslikanih tisočakov. Čemu nam o zaščiti pripovedujejo, če nam ničesar ne dajo. Kmetje pa pravimo, da to vse skupaj ne bo ničesar zaleglo. Dokler ne moremo po poštenih cenah prodajati, ne moremo dolgov plačevati, pa če nas upniki sto let čakajo. Vsak pošten kmet bi se rad znebil dolga, če bi le toliko zaslužil, da bi mogel kaj na dolg vračati. Dokler zaslužiti ne moremo, nas bo trla čim dalje hujša kriza, da bomo slednjič čisto prepadli.

Seveda, gospoda v mestu ne pozna krize. Če dobimo v roke kak dnevnik, ki ga pišejo za gospodo in zaradi gospode, beremo o sijajnih prireditvah, razkošnih plesih, zabavnih izletih, pa tekmah in veselicah na vseh koncih in krajih. Kmetje se pa za glavo prijemajo, od kod toliko denarja za razkošje in šport, ko mi še toliko nimamo, da bi mogli bolniku privoščiti krožnik juhe in zdrav-nika.

Vse to nas mora izpodbuditi, da bomo vneto delali za to, da se kmečko-delavsko gibanje, ki je s petomaškimi volitvami ponovno oživilo, razširi po vseh vaseh, ker dr. Mačku zaupamo in vemo, da bomo v zvezi s poštenimi hrvaškimi in srbskimi kmeti dosegli, kar hočemo. Vsem čitateljem „Slovenske zemlje“ pa želim srečno Novo leto!

I. L.

## Ljubljanska mitnica

(Dopis iz Šmartnega ob Savi.)

Okoličanski kmetje smo že večkrat poizkušali, da se to pereče vprašanje spravi s sveta. Ustanovili smo t. i. „Kmetško stražo“, ki je storila vse, kar je bilo v njeni moči; toda ves boj je bil doslej brezuspešen. Odločujoči krogi so šli preko vseh naših upravičenih zahtev in še vedno je vse po starem, čeprav se od vseh strani naglaša, da je treba kmetu pomagati, da je kmet steber države itd. Vse to nam pa še ne sme vzeti korajže in pogumno se moramo še naprej boriti za odpravo ljubljanske mitnice, ki ni v čast našemu času in velika škoda za vse okoliške kmete. Odpor proti mitnici je že star in sega v 1848. leto, ko so kmetje med drugim prihrumeli tudi nad ljubljansko mitnico. Takrat niso zmagali in se še danes bore proti njej. Dokler je kmet svoje pridelke prodajal meščanom po nekih primernih cenah, je še prenesel tudi to breme. Toda danes, ko se večkrat zgodi, da mora kmet na mitnici plačati celo več, kolikor iztrži za pripeljano blago, moramo odločno ugovarjati proti tej ustanovi, ki je nam kmetom v največjo škodo in pogubo. Medtem ko se je splošni gospodarski položaj poslabšal do neznanosti, doživljamo, da se ljubljanska mitnina od leta do leta bolj zvišuje. Kadar imajo gospodje v

Ljubljani premalo denarja v svojih mestnih blagajnah, takrat se spravi jo na mitniške tarife in jih navijajo navzgor ne glede na to, ali kmet to zmore ali ne. Pri nekaterih predmetih so nam v zadnjih letih zvišali mestno trošarino kar za 100%. To se godi v času, ko se kmetje zvijamo v zadnjih krčih za svoj obstoj in ko ponekod niti za sol in vžigalice nimamo. Vsote, ki jih mesto Ljubljana pobira od okoliških kmetov v obliki mitnine, gredo letno na milijone. Gospodje se izgovarjajo s tem, češ, saj kmet takó vse te dajatve vračuna v prodajno ceno, kar pa ne drži. Ljubljanski trg je tako prenatrpan z blagom, da mora kmet pogosto svoje pridelke prodajati znatno pod tisto ceno, za katero bi blago lahko doma prodal in torej niti misliti ne more na to, da bi ta bremena prevajal na meščane-kupovalce. Sam mora utrpeti vso to škodo in zato smo že takó daleč prišli, da niti v mesto ne bomo mogli več, ker bomo kmalu bosi in nagi.

Zato zahtevamo od vseh, ki jim je gospodarski dvig kmeta resnično pri srcu, da stvar premislijo in store to, kar so storiti dolžni. Vse trošarine, uvozninske in tržne dajatve na poljedelske pridelke naj se odpravijo ali pa vsaj znižajo do take meje, da se bo nam kmetom sploh še izplačevalo obdelovati zemljo.

I. D.

## Domača politika

**Državni proračun 1936/37.** Finančni minister je predložil narodni skupščini proračunski predlog za leto 1936/37, po katerem znašajo skupni izdatki 10.307.040.784 Din. Proračun je za 57.238.438 Din višji od lanskega. Zvišani so izdatki za vrhovno dužavno upravo (3.575.020), za armado (309.514.101), za promet (3.039.572), za pošto in brzojav (30 milijonov 442.674). Zmanjšani pa med drugim izdatki za gradbe (13 milijonov 131.047), za kmetijstvo (7.449.871) in za socialno skrbstvo (2.970.717). Številke v oklepajih pomenijo, za koliko so posamezne postavke zvišane, oziroma znižane.

**Občinske volitve** so se vršile v nekaterih občinah dne 19. t. m. Udeležba ni bila posebna, ker so se vršile po starem zakonu, to je: javno in samo delno s proporcem. Razen v eni občini je zmagala JRZ. Zaradi neugodnega stanja sploh so postali ljudje brezbržni in se za politiko ne brigajo dosti. To ni prav, ker na ta način zmagujejo dostikrat manjšine in prihajajo na površje nespособni ali sebični možje, ki gledajo samo nase in svojo ožjo skupino. Treba je, da se uvede za občine splošna, enaka in tajna volilna pravica za oba spola in s proporcem. Vsak upravičeni občanar in občanarka bi se morala udeleževati volitev, ako ni bolezen ali kak drug tehtni razlog vzrok za neudeležbo. Tako bi se preprečilo, da bi manjšine dobivale večino. Seveda bi morale uživati občine resnično samoupravo, a ne, da so na vsakem koraku odvisne od nadrejenih oblasti. Svobodna občina naj bi bila prva politična šola državljanov in državljanek.

**Spod. in Zgor. Polskava** (Maribor desni breg). V obeh novih občinah naši somišljeniki niso postavljali lastne liste iz posebnih vzrokov, o čemer bomo še poročali. Toda slaba volilna udeležba je dovolj močan dokaz, da bi pod drugim volilnim redom in drugimi političnimi razmerami naši precej dobro odrezali. Jasno se bo to pokazalo pri državno-zborskih volitvah.

**Tiskanje slovenskih šolskih knjig.** Tudi pri tem vprašanju so prizadeti najbolj slovenski kmetje in delavci. Gre namreč zato, ali se bodo vse šolske knjige tiskale v Belgradu ali pri nas. Očividno smo prizadeti pri tem, da se šolske knjige za Slovenijo zalagajo in tiskajo doma. Zanimivo pa je, da se v našem časopisju bore za tiskanje knjig v Sloveniji i opozicionalni i vladni politiki. Še bolj zanimivo pa je, da ti poslednji ne morejo tega doseči, čeprav so v vladi in so morali zato napreči slovenske občine.

**„Načelna politika“.** V ponedeljek, 20. t. m. je sklical bivši ban, sedaj senator in minister na razpoloženju g. dr. Marušič politični sestanek v Ljubljano, v klet Mikličevega hotela. Prišlo je kakšnih 60 ljudi, med njimi nekaj poslancev, bivši minister in sedaj senator g. Ivan Pucelj ter nekaj podeželskih krčmarjev, mesarjev in trgovcev. Delovnega kmečkega ljudstva tu ni bilo. Govorilo je več navzočih. Tako je g. senator dr. Marušič tožil o nasilstvih sedanjega režima in poudarjal potrebo, da se „napredna fronta“ zopet pojača. Zato je potrebno, da se združijo, navzoči namreč, čeprav s samim hudičem, da se vrže sedanja vlada in da pridejo zopet „naprednjaki“ in „nacionalni ljudje“ v vlado. G. senator Ivan Pucelj je pripovedoval, da politična si-

tuacija v Belgradu nikakor ni tako trdna in stalna, kakor jo skušajo naslikati nekateri Ljubljanci. Ni izključeno, da se položaj spremeni in treba je paziti, da se ne zamudi pravi trenutek. V Belgradu torej ne bodo prišli v zadrego. Za primer, da bi se S. L. S. odrekla vladi, je „napredna fronta“ s preizkušenimi politiki in senatorji dr. Marušičem, Puceljem in dr. Kramerjem vsak trenutek na razpolago. Naš opazovalec je ugotovil, da je ta „načelna politika“ nekaterim navzočim že odveč, no, večina navzočih pa bi vsekakor rada dosegla čast narodnega poslanca ali senatorja. Če pa že tega ne, pa vsaj čast občinskega predsednika ali pa člana cestnega odbora itd. Kmečko ljudstvo naj jim zopet pomaga v sedlo. Pa ne bo več pomagalo, gospodje; saj imate ministrske pokojnine, senatorske dnevnice in brezplačno vožnjo po vsej državi. Ali ni dovolj? Kmečko ljudstvo čisto nima ne za davke ne za obutev, ponekod še za sol ne. Nekdaj cvetoča stranka samostojnežev je prepadla popolnoma zaradi svoje nenačelne „politike“, pri kateri je šlo samo za osebne koristi, ne pa za blaginjo kmečkega naroda, ki je ostal sirota in nima od takšne „načelnosti“ nobenega haska. Slovensko kmečko ljudstvo je to „politiko“ zapustilo za vedno ter se organizira danes v slovenskem kmečkolavskem gibanju, ki ga vodi nesebični in dosledni dr. Vladko Maček.

**Na političnem sestanku gospoda dr. Marušiča** v Ljubljani je govoril tudi ljubljanski odvetnik gospod dr. Viktor Maček v imenu „Zveze“ kmečkih fantov in deklet. Hotel je podati neko „načelno“ izjavo, iz katere pa se je videlo, da služi bolj za pomirjenje organiziranih fantov in deklet, kakor pa za strah navzočih senatorjev in poslancev. S to „zvezo“ kmečkih fantov in deklet v Ljubljani je treba spregovoriti jasno besedo. Ta „zveza“ je po svojih pravih samó kulturna organizacija kmečke mladine. Kljub temu pa smo pretekla leta videli, da se je bavila tudi s politiko na strani senatorjev gg. Pucelja in dr. Marušiča. Na njenih občinih zborih so vodili vedno prvo besedo voditelji nekdanjih samostojnežev in je ta „zveza“ bila en vogelni kamen Puceljeve politike. Mi imamo poročila iz vrst kmečke mladine, ki je organizirana v podeželskih društvih kmečkih fantov in deklet. Velik del te mladine je odločen protivnik dosedanji politiki svoje „Zveze“ in odločen nasprotnik tiste nenačelne politike, ki jo je vodila nekdanja samostojna stranka. Gospod dr. Maček se je na tistem sestanku pritoževal, da je „zveza“ društev kmečkih fantov in deklet uživala premalo denarne podpore od „svojih“ ministrov in banov. Po našem mnenju ni v posebno čast kmečkih fantov in deklet, ako jih predstavljajo tako, kakor da je vse njih gibanje odvisno od „podpor“ uradov. Vprašamo kmečke fante in kmečka dekleta. Ali res potrebujete podporo od banovine in ali je res Vaše kmečko gibanje odvisno od denarja, ki ga znošijo davkoplačevalci v davkarijo? Fantom in dekletam priporočamo več samostojnosti v mislih in dejanjih.

**Sestanek zaupnikov v Ptuj.** Za povabljenega pristaše kmečko-delavskega gibanja dr. Vladka Mačka je prijavljen oblasti zaupni sestanek v nedeljo 9. februarja t. l. ob 8. uri zjutraj v dvorani gospe K. Zupančičeve. Kdor bi vabila pravočasno ne dobil, naj se radi pošiljatve obrne na dr. V. Kukovca v Mariboru.

## V čem je razloček?

„Slovenec“ je dne 18. januarja označil razloček med slovenskim in hrvatskim „mačkovstvom“ na ta način, da mačkovstvo pri nas vodi komunistična internacionala v Moskvi, da je torej del komunističnega gibanja, od katerega se bodo morali ločiti slovenski politični pristaši dr. Mačka po imenu in nastopu, kar se je že začelo. „Slovenec“ je dalo povod, da je o tem pisal, slavljenje stoletnice, odkar je nastala hrvatska himna „Lepa naša domovina“.

Najprej povemo to, da se ni prav nič bati komunizma tistemu, ki se resnično poteguje za korenito izboljšanje doslejšnega družbenega reda, ki sam najbolj pospešuje radikalna prizadevanja za izpremembo nezgodnega stanja. Vsa beda in nezadovoljstvo širokih množic se zgoščuje v nejasni predstavi komunizma; posebno se stopnjuje razočaranost in obup, ker ni svobode besede, tiska in združevanja, ampak sama prepoved, denarna kazen in zapor.

Zato pa: Dajte čim prej ljudstvu priliko svobodnega gibanja, odprite zaklopko, omogočite razvozanje jezika! Vzporedno s tem pokažite odločno voljo s krepkim sunkom proti izkoriščanju.

S pobožnimi željami in policijskimi sredstvi ni še nihče rešil nobenega velikega vprašanja.

Prejšnji režimovci so vsako rahlo nasprotovanje označevali za protidržavno;

vseh, ki nimajo demokratičnega čuta, da se boje svobode misli in svobodnega dejanja.

Drugič pa moramo ugotoviti dejstvo, da bi bil g. dr. Korošec, ako bi bil šel z opozicijo, danes priznani vodja vseh, ki niso zadovoljni z današnjim stanjem. Tudi

ne bi mogli politično ugovarjati, ako bi videli strnjenost slovenskega ljudstva in njegovega izobraženstva brez razločka v boju za resnično svobodo in demokracijo. Nasprotniki bi kar izginiti.

In tako prihajamo do razločka med Slovenci in Hrvati. Ta razloček je viden; samo drugod ga iščimo kakor ga je našel „Slovenec“. Hrvatom se je posrečilo, da so vsi z neznatnimi izjemami združeni v boju za preuredbo države v smislu narodnih zahtev; vodstvo tega gibanja je pa v rokah kmetov. Ali pri nas ne bi bilo mogoče kaj takega? Bilo bi, ako bi doslejšnja večinska stranka Slovencev gledala položaj pravilneje.

Nihče, ki je dejanski zagovornik popolne slovenske enakopravnosti v tej državi, ne bi smel biti izključen iz te skupnosti. Pri tem seveda ne more biti svetovnonazornega zlitja, ampak vsak ostaja pri svojem; o notranji moči te ali one skupine pa odločajo umski razlogi in praktično delo. Bivša SLS si je izbrala drugo pot, ki ji ne morejo vsi opozicionalci slediti, ker jih dosedanje izkušnje uče, da ne vodi do trajnega uspeha. Preuredbo države v smislu dejanske enakopravnosti vezati ob današnjem stanju na vernost ali nevernost more samo politična kratkovidnost ali nestrpnost. Dokler ne pokažemo Slovenci politične zrelosti, bomo vedno žrtev drugih.

Nikdar nismo bili in ne bomo načelni podiralci cerkva in ubijalci duhovščine; toda zagovorniki smo svobodnega duha in volje naroda, kar velja za vsakogar. Načelo nam je: svobodna cerkev v svobodni državi, svobodna misel in svobodno delo v okviru skupnosti. Kolikor bi se v našem gibanju pojavljala prizadevanja za slepo posnemanje ruskega bolševizma, jih bomo zavračali, ker stojimo na stališču, da moramo rasti iz svojih tal in upoštevati svoje prilike. Naš dosedanji socializem ni uspeval, ker se je preveč opiral in posnemal nemški vzorec; isto napako bi delali, ako bi v vseh podrobnostih posnemali ruski vzorec. Odklanjati pa moramo

in ne rešuje vprašanj, ki so rešitve potrebna. Enako nam je zoprno — skoraj bi rekel Slovincem lastno ovađuštvo. Z vsakim nasprotnikom se je treba pomeriti v odkritem boju.

Še kratko opazko. Za rešitev narodnega vprašanja moramo iskati zaveznikov. To so predvsem naši sosedi Hrvati in prečanski Srbi. V 1. letošnji številki smo povedali, da smo samostojen, slovenski del te skupnosti. Zavezniki smo si; toda pod skupnim vodstvom gospoda dr. Mačka, ker mora imeti opozicijsko gibanje vrhovno glavo. Ko zmagamo, si uredimo svoj dom po svoje. Hrvatje so nam blizu tudi po tem, ker so postavili v ospredje svojega narodnega gibanja kmeta, ki so ga doslej drugi zanemarjali, čeprav so ga imeli vedno na ustih.

To je naše „mačkovstvo“, ki mnogim ni všeč, da govore o „hrvaški komandi.“ Bog z njimi!

L r.

## Iz naših krajev

**Iz metliškega okraja.** Kmečkolavsko gibanje, ki je nastalo s petomajskimi volitvami, se pri nas naglo širi. Hočemo, da se v naši državi vodi res prava kmečko-delavska politika, ker sta ta dva stanova najbolj številna in nosilca vse narodne omike. Hočemo pa tudi, da Slovenci ne bomo več zapostavljeni in da postanemo enakovredni in enakopraven del naše državne skupnosti. Danes je vsa Bela Krajina složna, da si moramo v zvezi s svojimi mejaši Hrvati in njih zavezniki prečanskimi Srbi priboriti, kar nam gre. Otresli smo se vseh predsodkov bivših naših političnih strank, ki so nas skušale vkleniti v svoje neljud-

ske namene. Kmečko in delavsko ljudstvo zaupa danes neomejeno dr. Mačku, poštenjaku, ki mu tudi preganjanje in ječa nista strla poguma in volje.

Na dan sv. Treh kraljev je bil shod JRZ v Metliki na Ganglovem trgu. Najbolj jim je šel po glavi dr. Maček, čemur se mi zelo čudimo. Sicer vemo, da so ti ljudje bili nekdanji nasprotniki Stjepana Radića in njegove politike. Bil bi vendar pa že čas, da se spametujejo. Toda spametovanja ni in zato nam ne preostane drugega, kakor da se združimo okrog „Slovenske zemlje“, ki je glasnik tistih misli, za katere se je vršila dne 5. maja lanske leto borba, ki je zah-

tevala veliko ljudskih žrtev. Slovenski kmetje in delavci bomo ostali zvesti svojim naravnim zaveznikom, ker borba še ni končana, temveč se je šele zdaj prav začela. O svoji usodi hočemo sami odločati in dobro vemo, da ne bo boljše, dokler se politično ne prerodimo. Ne zaupamo več starim strankarskim politikom, ki so hoteli biti vedno le voditelji, ne pa izvrševalci ljudske volje. Kakor sta bila slovenski in hrvaški kmet združena v Gubčevih časih, tako moramo tudi sedaj ostati združeni in pridružiti se nam morajo še poštene srbske kmetje, da si bomo priborili svoje človeške pravice. Zato pa „Le vkup, le vkup uboga gmajna!“ Čim bolj nas bodo pritiskali, tem bolj bomo korajžni. Pozdravljeni!

M. kmet.

#### Poljanska dolina nad Škofjo Loko.

Odkar je prenehal boj Hodžerovcev z nekdanjo vsemogočno J. N. S., se ljudstvo v naši dolini nič več ne navdušuje za ljudi in skupine, ki niso napravile ničesar, čeprav bi bile lahko kaj. Lepim obljubam nihče več ne zaupa in zato tudi najnovejša jugoslovanska stranka ne more pognati korenin, čeprav jo nekateri gospodje pridno zalivajo. Ljudstvo je spoznalo, da je za rešitev našega narodnega, političnega, gospodarskega in socialnega vprašanja najboljši porok dr. Vladko Maček. Marsikdo prizna, da so nekateri voditelji bivše S. L. S. za Slovenijo nekdanj res precej storili, ali kaj pomaga, ko so v usodnem trenutku ti ljudje storili iste politične napake, kakor so jih delali dr. Kramer, Pucelj, dr. Puc, dr. Marušič in drugi „Jugoslovenci“.

Naše ljudstvo ne more razumeti, da si je mogla bivša S. L. S. osvojiti načrt stare srbske radikalne stranke o ureditvi države, ko imamo za seboj vendar tako žalostne šestnajstletne izkušnje. Berimo le „Domoljuba“ in „Slovenca“ iz leta 1926. in 1927., pa bomo spoznali, kako so ti ljudje tedaj sodili o sedanjih prvaki J. R. Z. Sedanji politični mogotci se nam tu čudijo, kako moremo iti skupaj z dr. Mačkom. Ne pomislijo pa, da smo se mi z najmanj enako pravico oklenili „Slovenske zemlje“, ki zagovarja politiko dr. Mačka, kakor so oni šli v zvezo z bivšo radikalno stranko, ki je zakrivila vse zmede v naši državi. Nikar naj ne mislijo, da smo tako otročji in da ne vemo, kam vse so segle tajne sile te bivše srbske stranke. Sicer pa še pride čas, ko bomo vse po pravici povedali, da se bodo tudi največjim političnim nevednežem odprle oči.

Našo dolino teži zapora lesa. In ta zapora škoduje le nam Slovencem. Če bi bile železniške tarife ugodnejše, bi lahko precej našega lesa prodali v notranjost države in bi sankcij ne občutili tako hudo. Poleg tega pa še naša država od te žrtve nima nobenih koristi. Predvsem trpi naše delavstvo, ki je vrženo na cesto. In vendar imamo nič koliko dela, ki bi ga morali izvršiti v Sloveniji; toda kaj pomaga, ko pa o lastni usodi ne odločamo sami. Tudi naša tekstilna industrija odpušča svoje delavstvo v vedno večjem številu, čeprav bi s pametno gospodarsko in socialno zakonodajo lahko prisilili tuje kapitaliste, da bi z delavstvom človeško ravnali in pri nas zasluženi denar tudi pri nas porabili.

Naši denarni zavodi nimajo kreditov niti denarja. Ne samo to, vemo tudi koliko slovenskega denarja roma

v južne kraje, odkoder se nič več ne vrne.

Vse to in še marsikaj drugega, predvsem pa rešitev slovenskega vprašanja, ki ni nič manj pereče od hrvaškega, pričakujemo od politike dr. Mačka, ki hoče v jedru to, kar je zahteval že njegov učitelj Štefan Radič: demokracijo v vseh področjih državne uprave, narodno svobodo in odločanje o svoji gospodarski, kulturni in družbeni usodi.

V Poljanah je bil v župnišču shod J. R. Z., kjer je glavni govornik med drugim dejal, da je končni cilj te stranke in dr. Mačka eden in isti.

Takih izjav bi bili prav veseli, če bi imeli vero, da se bodo nekateri ljudje za skupne cilje res skupno borili in tudi skupno trpeli. Saj bi v strnjenih vrstah gotovo prej dosegli to, kar hočemo; ali težko je zaupati ljudem, ki so tik pred ciljem krenili stran. Zdaj so menda pač spoznali, da ne gre tako zlepa in zlahka, kakor so mislili in da je od danih obljub do dejanj hudo daleč. Zdaj vedo, da same prošnje in obupni klici ne zaležejo nič in je treba malo drugače pritiskati tiste, ki imajo v rokah ključ vse politike in vseh javnih blagajn. Dokler od svojih blagajn ne dobimo sami ključev v roke, ne bo kreditov, brez kreditov pa tudi izboljšanja gospodarstva ne. In dokler ne dobimo političnih svoboščin in prave demokracije, bomo zaman pričakovali pravičnejših davkov. Nas uničujejo davki, ki jih ne plačujemo od dohodkov, ampak od premoženja, in če pojde tako naprej, si lahko izračunamo, kdaj bomo popolni berači.

M. M.

#### Iz Metlike.

Ker „Slovenec“ z dne 7. t. m. precej netočno poroča o shodu v Metliki, naj njegovo poročilo popravim v toliko, da v vsej Metliki ni bilo razobešenih niti 30 zastav, dasiravno ima Metlika 250 hišnih števil. Nekateri so jih pa celo med govorom g. ministra zopet odstranili. Godba, ki je ob prihodu g. ministra zaigrala dve pozdravni koračnici, je dobila plačanih 200 dinarjev. Ko je g. minister izstopil, se je začelo vzklikanje: „Živio dr. Maček!“ Na shodu je bilo nad  $\frac{2}{3}$  nasprotnikov in to brez Hrvatov, ki jih je prišlo okrog 50. Gospod minister je posvetil večji del govora Hrvatom in Slovencem, ki niso njegovi somišljeniki. Izjavil je, da so Slovenci, ki se ne oklepajo politike J. R. Z., slabši kot Madžari, a Hrvati gorji kot Italijani in da nimajo pravice prihajati na slovensko zemljo.

Ko ni mogel več odgovarjati na vprašanja, ki so mu jih postavljali nasprotniki, je pozval svoje ljudi, da gredo v dvorano Hranilnice in posojilnice, da se bodo mirno med seboj pogovorili. Ko so odšli v dvorano, se ni dosti poznalo na trgu, z njim je šla večinoma mladina od 14 do 18 let, ki nima niti pojma o politiki. Tudi ni res, da se je pridružilo Hrvatom nekaj izrazitih metliških tipov; kajti manifestirali so samo dozoreli in vsega spoštovanja vredni možje.

Ko je bil v Jurovskem brodu shod dr. Mačka, katerega smo se tudi Slovenci v velikem številu udeležili, nas ni nihče izzival, ampak vsi so nas navdušeno pozdravljali, medtem ko so na metliškem shodu slovenski reditelji pokazali precej neotesanosti. Tudi ni res, da so prišli Hrvati z zastavo, na kateri naj bi bili nerazločni napisi. Res pa je, da je bil napis raz-

ločen in se je glasil: Vjera u Boga i seljačka sloga, organizacija HSS v Jurovskem brodu. Sredi zastave je bil hrvaški grb.

J. N.

#### Iz Semiča.

Za dne 6. I. t. m. je bil napovedan v „Slovenca“ shod g. ministra dr. Kreka, ki se je tudi vršil. Poleg njega je govoril tudi sedanji ljubljanski župan dr. Adlešič.

Želja Semičanov, da slišijo kakšne tolažilne besede g. ministra dr. Kreka in dr. Adlešiča, je napolnila dvorano posojilnice — a zaman je bil njih up. Ne da bi bili čuli, kako bo g. minister razglabljal, kaj je sam in vlada storila že dosedaj, da prepreči nepretrgane rubežni za davek, ne da bi bil povedal, kako bo pomagal našemu povečini revnemu in zadolženemu kmetu in delavcu iz bede in dolga in kako bo pomagal tistim, ki imajo svoje težko zaslužene dinarje, ki so zamrzli v hranilnici, ter o tem, kaj misli ukreniti, da dobijo kmečki pridelki ceno, s katero bi bil kmet zmožen poštenega življenja (kakor nam je pred 5. majem govoril Jevtičev kandidat g. dr. Koce, ki je sedaj član J. R. Z. in ki je dejal: „Mi smo tisti, ki Vam bomo po izvolitvi pomagali, da dobi živina in kmečki pridelki svojo ceno“), pa smo čuli govornika, kakšno naj bo življenje v družini, kako je, če je bolan oče..., a potem razglabljanja o politiki pred 5. majem ter o borbi današnje vlade, posebno pa delo g. dr. Korošca (ki ga je imenoval — velikega Slovenca) za svobodo in demokracijo.

Res je: Jevtičeva diktatura se je pri nas močno občutila in mi Belokranjci dobro vemo, kaj je pest žandarmerije, a danes? Še pred kratkim se je moralo nekaj naših prijateljev „Mačkove ideje“ zagovarjati pred sodiščem v Metliki in v Novem mestu zaradi razširjanja letakov „Slovenci in Hrvati“ in dne 31. XII. l. l. je bil kaznovan g. Peter Koren iz Črnomlja in njegov sopotnik g. Bukovec iz Semiča, ker je razobesil narodno zastavo na avtomobilu ob spominski svečanosti pokojnega Janeza Mačka.

In potem sta nam pravila govornika, da so cene industrijskim izdelkom zaradi tega še vedno tako visoke, ker prejemajo delavci še vedno isto plačo, kakor so jo v času dobre konjunktore. Zares čudno! Govornik je pri tem gotovo mislil na plačo ministrov in bankirjev, ker o delavcu, težaku, pa najsi bo poljedelski ali industrijski, je gotovo izrekel bridko neresnico, ki si jo bomo dobro zapomnili. A o cenah kmečkih pridelkov sta nam govorila, da so tako nizke zaradi tega, ker kmet ni organiziran. Res je; toda vprašajmo te borce demokracije in kmečke svoboščine, zakaj nam ne puste svobodnega razmaha, združevanja, zakaj nimamo še danes kmečke zbornice? Kdo je kriv?

Lep konec shoda je bil ta, da nam je govornik izdal skrivnost, da gospod dr. Korošec ne bo pustil, dokler bo v njegovi moči, niti sence tujega političnega vpliva v Slovenijo...

Poslušalci, ki so povečini vznemirjali govornika z raznimi medklci in vprašanji, so se proti koncu shoda nekoliko pomirili, ko jim je g. dr. Adlešič obljubil, da bo lahko po končanem njegovem govoru dobil vsakdo besedo, ter bo lahko povedal svojo kritiko in razložil želje današnjega položaja, a zelo so se zmotili, ker ob zaključku shoda niso pustili

niti revnemu podgorskemu kmetu Sežlju, da bi bil povedal nekaj besed, kaj še komu drugemu.

Semičanje se z vso ostalo Belo Krajino tesno povezujemo v skupno borbo,

B. L.

#### Predgrad pri Črnomlju.

Naša malo znana vas je bila prejšnje čase bolj podobna trgu, kakor pa vasi. Na obsegu sicer ni prav nič izgubila, pogrešamo pa marsičesa, kar smo svoje dni imeli. Pri nas je bilo sodišče, davkarija, imeli smo pa tudi svojega zdravnika, lekarno in babico; saj pa tudi šteje naša dolina približno 400 ljudi. Danes seveda smo brez vsega tega in nam to zelo narobe hodi... Do zdravnika imamo sedaj 4 do 5 ur hoda, ravno toliko do lekarne. Če je treba zdravnika večkrat poklicati k bolniku, stane to kar nekaj tisočakov. Ker pa je pritiskala poleg tega še sedanja neizprosna kriza, ostanejo naši bolniki večinoma brez zdravnika in zdravil. In vendar plačujemo davke tudi za zdravstvo. Tukaj bi morala oblast nekaj ukreniti. Če se že ne pobriga za nas, ki smo zdravi, naj vsaj za bolnike skrbi.

Dosedanji naši narodni zastopniki, med njimi posebno g. Pucelj, so nam obljubovali vse mogoče in seveda smo v svoji preprostosti tudi vse verjeli. Sedaj se nam odpirajo oči in spoznali smo, da so bile te obljube le pot na ministrske in senatorske stolčke. Koliko je bilo včasih navdušenja, ko so nam obljubovali železnico. Postavljali smo jim slavoloke do Starega trga, prirejali pojedine in obdali smo jih s častnimi stražami. Danes šele vemo, komu smo zaupali in v koga verovali. Zato je skrajni čas, da se zavemo resnice, da je še najboljša, če malo bolj sami sebi zaupamo in se za politiko res dosledno pobrigamo, da bo taka, kakršna je nam v prid. Če ne bomo sami pri državni upravi sodelovali, ne bo nikoli boljše, potem se bo še naprej dogajalo, da bo Slovenija državi plačevala kar na stotine milijonov preveč davka, kakor smo zadnjič brali. Potem se bodo še naprej železnice, mostovi, vodovodi in elektrovi napravljali le na jugu države, mi pa bomo še naprej pastorki. Dokler ne bo ljudstvo res sodelovalo pri državni upravi, bodo korupcijske afere bujno cvetele, vse na naš račun in našo škodo.

Zato se pa moramo okleniti dr. Mačka, ki je s svojim dosedanjim delom za nas male ljudi dokazal, da je pošten in dosleden mož, ki se vztrajno poteguje za naše pravice. Poznamo njegov program, pa četudi mu nasprotniki očitajo, da ga sploh nima. Pozdravljam vse somišljenike in se ob priliki še kaj oglasim.

Predgrajski.

#### Urednik in upravnik odgovarja.

Ženski vestnik je moral zaradi pomanjkanja prostora že drugič izostati.

St. G. v B. Objavim prihodnjič v nekoliko spremenjeni in bolj primerni obliki. Za to številko je dopis prišel prepozno.

I. T. v B. Hvala za naslove. Le pogumno vztrajajte in zavračajte vse, ki bi radi v kamnem ribarili.

I. T. v V. L. Dopis sem prejel prepozno in ga objavim prihodnjič. Zadeva A. H. je v redu. Vas pričakujem.

Urednik in upravnik.